

Johann Ludwig Engel

**Virtutem Viri, Dvm Viveret, Svmme Reverendi ... Domini Petri Christiani Kämpfer,
Phil. Et Theol. Doctoris ... Collegae Desideratissimi, De Sententia Ampliss.
Philosophorum Ordinis, Memoria Et Commendatione Prosequitur, Praevioque
Sermone, An Omnibus Et Singulis Obeundum Sit Luctamen Mortis? Disquirit**

Rostochii: Typis Ioannis Iacobi Adleri, [1755?]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn179414224X>

Druck Freier Zugang

Circa 80 Rostocker Proctorath-Programme, meist
Todesfälle in Rostocker Bürgerlichen Familien betr.
Größen Heil und dem rechtzeitigen Tode gedenkt.
Obergutstisch geordnet.

Litr. A — H.

Im Juni 1859 mit dem Nachlaß des Graf. Hofrath Piper
zu Güstrow erworben.

(Zuweis auf die Familien v. Klein, v. Kravitz u. a.)

82 Stücke

Mkib Gen

2/3I-40

Rein.
1833

F. A. Aepinus, + 1758.

A. Ahrend, + 1730.

Anna Kohl, n. Ampel, + 1709.

Cath. Ampel, vid. Keinpi, + 1725.

Magd. Brand, ux. O. P. Möller, + 1733.

J. H. Balke, + 1778.

J. H. Becker, + 1774.

P. Becker, + 1753.

J. J. Bentzien, + 1725.

Cath. Marg. Beselin, vid. Jac. Burgmann, + 1721.

Just. Reg. Beselin et Ann. U. Hever, vid.

Ch. M. Steven. Roff, + 1742.

V. J. Beselin, + 1755.

Cath. Bloeksdorff, vid. Vict. Ruffer,

+ 1715.

Cath. Burchard, n. Bourgund, + 1740.

Ch. M. Burchard, + 1742.

Jac. Burgmann, + 1724.

J. H. Burgmann, + 1746.

J. P. Burgmann, + 1775.

J. Carmon, + 1743.

J. H. Carstens, + 1731.

J. F. Celle, + 1729.

P. Ciese, + 1746.

Ann. Cath. Coeh, + 1726.

G. Crause, + 1723.

Ch. Crule, + 1748.

J. F. Crüll, + 1757.

J. A. Curtius, + 1740.

J. Ch. Dancwarth, + 1755.

Anna Decker, conj. Meinauni, + 1739.

G. Deharding, + 1747.

Gerst. Jul. Dittmar, ux. J. Carmon.

Ag. Doercks, conj. F. A. Aepini, + 1736.

Ch. Doercks, n. m. m. Netzelblatt, + 1753.

Marg. Doercks, n. m. m. Lief, + 1755.

J. A. Duve, + 1728.

Ann. Soph. Eggerdes, ux. G. Ch. Handwigen,

+ 1743.

Math. Joh. Eggerdes, + 1718.

Math. Hinr. Eggerdes, + 1722.

J. L. Engel, + 1758.

H. A. Engelen, + 1734.

H. Ch. Engelen, + 1742.

J. F. Eyllers, + 1749.

Chr. El. Foerster, vid. Ch. R. Holten, + 1734.

Cath. Chr. Fischer, vid. A. Willebrandt,

+ 1742.

Hel. de Klein, nat. Gerdjen, + 1730.

P. Gerling, + 1778.

H. Goltermann, + 1733.

Ann. El. Groth, vid. Krauel, +1739.

Alb. Fleins, +1733.

Matth. Ben. Hering, +1750.

G. Herkepaus, +1745.

Cath. Mar. Eyler, geb. Kitten, +1756.

Ann. Soph. Holsten, conj. J. D. Spalding, +1740.

El. Kopp, m. Crull, +1766.

Ann. Hedro. Korn, conj. V. J. Besselin, +1730.

El. J. Jörck, +1728.

Joh. Joach. Jörck, +1729.

P. Chr. Kämpfer, +1755.

Joh. de Klein, +1732.

Wend. Kleinschmidt, vid. J. J. Besselin,
+1726.

Ann. Marg. Knefbeck, conj. H. Golden-
mann, +1738.

A. L. Knefbeck, m. Kopp, +1747.

D. H. Koepcken, +1731.

G. W. Koepcken, +1732.

F. E. Kohl, +1738.

Anna Kortholt, vid. J. Lindemann,
+1743.

A. J. v. Krackevitz, +1732.

J. Krauel, +1750.

80.

V I R T V T E M
VIRI,
DVM VIVERET,
SVMME REVERENDI, EXCELLENTISSIMI,
AMPLISSIMI ATQVE DOCTISSIMI,
DOMINI
PETRI CHRISTIANI
Kämpfer,

PHIL. ET THEOL. DOCTORIS, METAPHYSICES
PROFESSORIS PVBLICI ORDINARII CELEBRATISSIMI, ET AD
AEDEM MARIAE ECCLESIASTAE RELIGIOSISSIMI,

COLLEGAE DESIDERATISSIMI,

DE SENTENTIA

AMPLISS. PHILOSOPHORVM ORDINIS,

MEMORIA ET COMMENDATIONE

PROSEQVITVR,

PRAEVIOQVE SERMONE,

AN OMNIBVS ET SINGVLIS
OBEVNDVM SIT LVCTAMEN
MORTIS?

DISQVIRIT

M. IOANN. LVDOV. Engel,

PHIL. RATION. PROF. DVC. ORD. H. DECANVS.

R O S T O C H I I,

TYPIS IOANNIS IACOBI ADLERI, SEREN. DVCIS AVL. ET ACAD.
TYPOGRAPHI,

VIRTVT M

WILL

DVM VIVERET

27 ANNE REVERENDI, EXCELENTISSIMI
ACUTISSIMI ACUTISSIMI

DOMINI

PETRI CHRISTIANI

Günther

PHIL. ET THEOL. DOCTORIS, AUSTRIACI
HONORIS IN AUSTRIA CELEBRATISSIMI, ET AD
MEDICINAM DOCTORIS AUSTRIACI

COLLEGAE AUSTRIACI

DE UNIVERSITATE

ANALYSIS PHILOSOPHICAE IN ORDINE

MEMORIA ET COMMENTATIONE

THEOLOGICA

PRAEVIORUM SERMONUM

AN OMNIBUS ET SINGULIS
OBEVNDUM SIT IUGITER
MORTIS?

PROPOSIT

M. IOANN. LUDOV. GÜNTHER

PHIL. NAT. PRO. DVC. ORD. H. DECANUS

R. O. S. T. O. C. H. I. A.

TYPI JOANNIS IACOBI AUSTRI. SEREN. DVCIS AUL. ET ACAD.

TYPOGRAPHI.

Quid vita nostra? luctamen est. Cum varia fortuna, pluribus calamitatibus, molestiis, curis, laborum difficultate, periculis, mentis corporisque infirmitatibus ac morbis, aliorum ferocia, odiis, injuriis, per omnem vitam conflictamur, malis aliis superatis, superanda alia extimescentes. Vario se impetu inferunt adfectus, turbant, infestant, ut voluntas, quasi in partes tracta, secum ipsa luctetur, donec vel deteriora sequens succumbat, vel dictamini rectae rationis parendo fortiter eluctetur. Quid vita christiana? luctamen est. Ab homine christiano, quidquid humanum est, et ad perpeffiones hujus saeculi pertinet, haud alienum: quid? quod, quo propius ille ad exemplar Servatoris accedit, eo major est cum adversis conflictandi obligatio atque necessitas. Neque Christi castra sequitur, in quo se minus exserit lucta carnis et Spiritus, multo gravior exstantiorque illa, quam ante innuimus, pugna rationis et adpetitus sensitivi, immo toto ab hac coelo distans. Coronam aeternae gloriae nemo accipiet, nisi qui legitime pugnaverit. Decertandum est fide, fiducia luctandum cum ipso Deo, standum in acie adversus principem mundi, debellanda colluvies impiorum, vincendus tibi ipse es. 2 Tim. II. 3.
Gal. V. 17.
2 Tim. II. 5.
1 Tim. VI.
12.

Restat singulare luctamen mortis, de quo paucis hoc loco differemus, disquisituri in primis, an omnibus restet. Triplici autem ratione illud spectari oportet: et primum quidem prouti ea loquutione ipsa mors circumscribitur, et labor significatur agendi animam,

animam. Ita enim natura comparatum est, ut anima e corpore, cui arctissima colligatione devincta est, invita luctansque discedat, et caducum domicilium restaurare, quoad possit, adnitatur. Et
 I Cor. XV. 26. qvid mors? *ultimus est hostis*; cum hoste vero depugnandum est.
 Rom. VI. 23. Qvid mors? *stipendium dicitur peccati*, et propterea ita dicitur, qvod morienti est luctandum: qvi enim stipendium merent, iidem sunt, qvi militare debent. Facile autem jam adparet, hoc luctamen, id est, duram moriendi necessitatem, omnibus ac singulis impendere: nam qvum omnes peccaverimus, omnes qvoque stipendium peccati meremur. Qvare et Salomo: *Nec vento, inquit, imperat homo, ut ventum cohibeat, nec in diem mortis habet potestatem, nec in bello arbitrium, nec liberat impietas suos.* Atqve hoc sibi vult, si fontem consulas, ultimam cum morte pugnam non magis qvemquam declinare posse, qvam miles, ad praeliandum conductus elabi debeat, acie jam instructa.

Deinde luctamen mortis, aut si mavis, conflictus cum morte habet conditionem officii, abs qvovis homine pio nunqvam non, ac praesertim in morte jam obeunda, sancte colendi atqve exsequendi. Scilicet, qvi militiam exercent, exercitia sua non tum demum addiscere debent, qvum stant in acie, et hostem vident praesentem; sed dudum ante arma tractant, qvibus hostem sunt devicturi. Ita sane hominem christianum oportet arma spiritualis militiae, quae contra mortem faciunt, mature capere, semperqve cum hoc hoste configere, ut in ultimo conflictu superior discedat. Qvo qvidem fine quasi duplicis generis armis sumus instructi. Qvum enim nos tentat mors, qvacumqve ratione adoriatur, sive destructione corporis nostri, sive doloribus suis, sive primario stimulo, qvod peccatum est, sive amissione propinqvorum, sive aliis modis terrendo, sive deniqve ultimam vim inferendo: omnes tamen sustinemus impetus, vincimus. Pro clypeo enim, qvo spicula ejus excipiamus, habemus providentiam divinam, circa exitum vitae singulariter se exserentem; habemus fidem datam
 Ps. CVI. 15 divinam, *pretiosam esse in conspectu Dei mortem sanctorum suorum*; habemus spem certissimae restitutionis. Praeterea Dux salutis tela nobis paravit, concessit, qvibus inflicti ultimum hostem penitus conficiamus. Cogitemus hic efficaciam mortis Christi, et salutarem luctam in horto patientis, ac in cruce pendentis. Cogitemus fidem, meritum mortemqve servatoris adprehendentem, et hoc ipso victricem. Cogitemus certitudinem sanctorum de suo triumpho, qvibus praecinit Apostolus: *Absorpta est mors victoriosa.*
 I Cor. XV. 55. Sqq. *Vbi est tuus, o mors, stimulus, ubi tua, o orce, victoria? Est autem mortis stimulus peccatum, et peccati potentia lex. Sed Deo gratia, qvi nobis victoriam dat per Dominum nostrum Jesum Christum!* Jam igitur instet praelium illud decisivum, ultimus cum morte conflictus, vincemus, et aeternum triumphabimus. At vicerit nemo, nisi legitime pugnaverit, et tempore pacis, hoc est, qvum vitam degit, de hocce bello cogitaverit. Itaqve, qvod jam innuimus, luctamen omnium atqve singulorum est.

Tertia

Tertia denique ratio luctaminis morientium ea est, quæ illud inter graviores circumstantias et incommoda mortis referetur. Quod quidem quum ex merito ad unum omnibus immineat : ea tamen hic est circa exitum hominum e vita providentia Numinis et directio, ut exclames : *Sane tu is Deus es, qui te occultes, Deus Is-* *Jes. XLV.*
raëitarum, servator ! Quemadmodum enim Jacobus, patriarcha, *15.* fratri Esau obviam procedens, duo agmina disposuit, quorum alterum, ex mente ejus meticulosa, duriora fata exspectare, alterum effugere debebat : ita disponente, vel indulgente Numine sapientissimo, magna morientium pars luctamen illud elabitur. Fidem dictis facit experientia : simul tamen distincte significanda res erit. Ac primo quidem luctamen morientium de eo interpretandum, quod corpori accidit ; deinceps de eo, quod menti. Haud leve mors, in se spectata, malum passionis est : poena est peccati, quo nihil gravius, nihil foedius, nihil omni punitione dignius : hinc etiam corporis gravioribus adfectibus, doloribus, cruciatibus mors stipata sit, oportet. Bene tamen multos tam placide diem obire videris, audiveris, relatum legeris, ut ipsorum mors non lucta, sed quies, et tantum non mortis imago sit : neque se mori sentiunt. Tribus id interdum naturali constitutioni, e. c. marasmo senili ; tribus medicæ arti, cujus omnino finis secundarius est, facere ad bene moriendum ; tribus animo fortiori, et ad mala minora facile se obduranti ; at ita tamen ad causas ejusmodi naturales respiciendum, ut singularia et admiranda providentiæ divinæ ne prætereamus,

Gravius luctamen est, quod in animo decumbentium et moribundorum oritur, idem nec unius generis. Saepius mentem subit horror mortis, et invalescens ita turbat eam atque infestat, ut sit ipsa morte adfectus truculentior. Eo gravior fit lucta, quo magis nonnulli nolunt, quod tamen evitari nequit : et, ut multa paucis complectar, *ad regem formidinum adducuntur.* Pari ratione tentat amor *Job. XLIII.*
vitæ, adeo quidem naturalis, ut, si fieri posset, et sanctissimi quique *14.* nollent mori, quemadmodum d. Paulus superindui, quam exui, *2 Cor. V. 4.* maluit. Eximium atque præstans donum Dei vita est, quam conservatam velle, tantum abest, ut in vitio ponendum, ut potius et naturale, et satis pium sit. At quum, in ipsa necessitate debitum naturæ reddendi, nimia est modumque excedit vivendi cupiditas, tum hæc se contra nos armat, nosque cogit, ut cum ipsa necessitate temere luctemur, misereque animum torqueamus. Porro valedicendum in morte amicis, propinquis, conjugis, liberis : hinc illæ lacrymæ ! hinc gravissima iterum lucta adest, præsertim, si quis necessarium putet, vivere adhuc illis, aut, si hi nimium ament. Invadunt animum et aliæ curæ : non enim omnia tango. Graviter rem illustrat luctamen regis Ezechiae, quod stilo recitativo, seu ipsius verbis regis, mortem annunciatam ejulantis, et deinceps ob vitam prolongatam ovantis, divinus vates, Esaias descripsit. Sed *Jes. XXXVIII.*
dispiciamus jam, num omnibus ita luctandum sit. O ! quantus ipsorum *10. seqq.* martyrum, acerbissime licet pereuntium, quantus et piorum
B aliorum

aliorum numerus, qui forti animo constantique decesserunt, quumque mors instaret, de omni mortis triumpharunt timore, nil nisi coelestia curantes. Vires, quas natura non habet, suppeditat gratia divina, multique etiam luctamen illud praecedenti tempore vitae et anticipant, et salutari mortis meditatione superant. Sed nonne impios quoque, et qui extra ecclesiam degunt, Judaeos, Turcas, Paganos placido animo, citraque luctam, et expectare mortem, et subire novimus? Novimus quidem; at, quae fortitudo videtur, temeritas potius ipsorum et audacia; interdum et adfectatio, atque simulatio dicenda est: qualem omnis abjecti metus, et fortiter contemptae mortis speciem prae se tulisse videtur Agagus, Amalechitarum rex, ad Samuelem adductus. Jis etiam dogmatibus imbuunt se praeparantque ejusmodi miseri homines, ut securitas quaedam animi inde oriatur. Notius est, quam ut adducam, quibus fundamentis contemptum mortis, tamquam minus difficilem, superstruxerit Cicero in dialogo de senectute: similem viam calcant, qui sine Deo agunt, alii. Profecto ingens est discrimen inter hominem christianum, ex fide vincentem terrores mortis, et inter eos, qui ex contemptu temerario fortiter mortem oppetere videntur. Accedit, quod impiis hominibus atque profanis Deus in hac vita, quicquid boni expectare poterant (si quid possunt expectare), tribuit: ad quod etiam pertinet eorum a lucta mortis immunitas.

Nondum diximus de eo, per quod maxime omnium tremenda fit mortis hora. Est illud luctamen conscientiae, et angor ob anteaactam vitam, pluribus scilicet, forte et gravioribus peccatis contaminatam. Immo vel unicum crimen angere animum potest, et vel ad desperationem usque torquere. Atque exserit se per istud luctamen divina non modo justitia, sed et benignitas; neque tantum ergo impios, sed pios quoque se exserit. Scilicet illis destinatur praegustus infernalium cruciatuum, ut intuentes in ipsorum agonem alii contremiscant; ipsi vero, si fieri potest, ex sopore peccati excitati, adhuc resipiscant. His vero, qui mox coelestia petent, acerba quidem, salutaris tamen, eaque ultima obvenit tentatio, qua consummentur: nam optabilis semper hujus pugnae exitus est, quem dulcia mortis halcyonia sequuntur. Verum et hanc luctam haud pauci effugiunt. Ponderat enim Deus vires suorum; finaliter incredulos omnino spernit et rejicit: ceterum et pro occulta agit sapientia sua. O altam sapientiae cognitionisque Dei opulentiam! quam penitus recondita ejus judicia! quam abstrusae sunt rationes! Gloria ipsi in sempiternum!

Quid futurum sit de iis, qui finem saeculi vivendo attingent, tumque superstites erunt, num quam sint luctam ingressuri, quaeri possit. Mortem illi, sicut ceteri vita functi, non oppetent; sed mutabuntur: idque subitanea mutatione, oculique momento peracta, ceu docet sacra scriptura. Verum hoc ipso temporis puncto, et in tanta rerum omnium commutatione, quid animus sensurus, an

an minus sensurus sit, non temere definiemus. Certissime autem ab illo, quod hactenus descriptum est, luctamine mortis exempti sunt, qui, durante hoc aevo, repentina morte decedunt. Vereque dictum, quod germanice dicimus: *Geschwinder Tod, gelinder Tod*. Quodsi ergo conflictus ille, in omni vita sancte habendus, per quem mature mortem debellamus, ejusque vim omnem infringimus, praecefferit: ab omni parte beati censendi sunt, quos Deus, quasi accelerato gradu, per medium hostem transire, tutoque in coeleste propugnaculum penetrare, hoc est, aeternam pacem obtinere jubet.

Quam quidem beatitatem immunitatemque ab ultimo luctamine, et svavissimam pacem benignissimum Numen concessit Viro, cujus sempiternae memoriae meritisque qualemcumque hanc descriptionem dicamus. Est ille *Vir*, dum viveret, *summe Reverendus, Excellentissimus atque Amplissimus, Dominus* PETRVS CHRISTIANVS *KAEMPFER*, *Metaphysices Prof. Publ. Ord. celeberrimus, et ad aedem d. Mariae verbi divini Minister optime meritis*. Est ille *Vir*, singulis quondam suis, et in alma Academia, et in amplissima Facultate, et, quod persvasum habeo, in reverendo Ordine ecclesiastico, Collegis, praeter eosque omnibus, quotquot eum noverunt, bonis, nedum splendidissimae Familiae, et Feminae primariae, relictae Viduae, et svavissimae Virgini, unicae Filiae, desideratissimus.

Dignus est autem *Vir* beatus, cujus memoria conservetur, et character posteris innotescat, doctique recenseantur labores. Vitam ipse suam scripsit, quum inferenda ea esset programmati, quo ad audiendam Viri disputationem inauguralem invitavit consummatissimus, et, quamquam non superstes, immortalis tamen nominis Theologus, FRANC. ALBERT. AEPINVS. Eamdem graviter et eleganter, adjectis etiam iis, quae supplenda erant, recensuit MAGNIFICVS Academiae PRO-RECTOR, *Vir Illustris, Excellentissimus, atque Consultissimus, Dominus* ERN. JOANN. FRID. *MANNHART*, SEREN. DVCIS REGN. *Consiliarius Cancellariae et Confistorii, Juris Doctor et Antecessor longe celeberrimus, Comes Pal. Cæsareus, Amplissimi Jctorum Ordinis Senior et h. Decanus Venerabilis atque Spectabilissimus, Vir meritis, et nominis celebritate insignis, Fautor colendus suspiciendusque mihi maxime*. Ecquid ergo mihi restat, quam ut, qualis KAEMPFERVS noster fuerit, scribam.

Fuit ille *Vir* multae pietatis in Deum, cujus collata in se beneficia, et concessa dona aestimare, pro eo, ac par erat, didicit, nihil ut tribueret sibi. Vitae suae curriculum describendum ingressus, illico sibi in theatro providentiae divinae versari visus est. Vbi descriptionem finit, ita finit: *Tua vero, o benignissime Deus, providentia, quae, ab ipso aetatis meae principio, clarissimis signis et significationibus mihi fuit declarata, facit, ut in laudes sanctissimi nominis tui totus diffluam. Minor sum, Domine, prae omnibus miserationibus, et prae omni fide, quam praestitisti servo tuo. Sis mihi etiam in posterum*

✠ ✠ ✠

propitius, et omnia coepta mea ita dirige, ut in nominis tui gloriam, proximi utilitatem meamque qua corporis, qua animae salutem temporalem pariter ac aeternam vergant. Sic plena hilaritatis voce laudes tuas referam nunc et in saeculorum saecula. Amen. Nihil autem hic simulate dictum esse, noverint, qui Virum cognoverunt.

Commendanda in eo pietas quoque erga parentes, atque praeceptores. Habuit Patrem Pastorem ecclesiae dreveskirchenfis meritissimum, b. Dom. Joann. Rämpfer, qui ex uxore optima b. Domina Barb. Elisabeth Plessingen eum A. O. R. c1800c11. natum, suscepit. Quumque ipse parens filio primus ad veram in Deum pietatem, litterasque addiscendas, dux exstirisset: gratum est legere, quo digne modo paternus ille amor a filio ornatus sit. Post obitum parentis maturum primarios praeceptores nactus est b. Tanckium, Subrectorem, Joann. Wietzium, Con-Rectorem, et Joann. Kindlerum, Rectorem lycei wismariensis. Placuit, quod et eos viros ornat in primis, et testimonium perhibet, illos in perpoliendis juvenum ingeniis honestissima quadam aemulatione concertasse. Quae praeceptorum laus ea est, ut major nulla tribui possit. Quo fuerit animo erga Doctores suos academicos, ipsius Viri b. verbis exponemus.

Ex quibus quidem verbis, paullo plenius proferendis, simul constiterit, quam fuerit ille in litterarum studiis assiduus. Accessit ad hanc Academiam A. O. R. c1800c10. die xii Aprilis; de studiorum autem curriculo, per sex annos continuato, ita ille: *In studio linguae hebraicae Dn. M. Hermann. Tarnovius - - non solum fundamenta mihi dextre inculcavit, verum etiam in collegiis lectorio-accentuatoriis ad majores in hac lingua consequendos profectus mihi profuit. In studiis, ad historiam, genealogiam, et artem heraldicam spectantibus, ducem habui fidelissimum Dn. Carol. Joach. Sibeth, tum philosophiae Magistrum, cum adplausu privatim hic docentem. Venio ad eum studiorum meorum formatorem, qui in vario scientiarum ac eruditionis genere pulcherrimos et utilissimos disciplinarum fontes mihi reclusit. Erat is - - venerandus Dn. Franc. Albert. Aepinus - - cui Deus senectutem vegetam, et extentum vitae spatium clementissime largiatur. - - Hunc Praeceptorem meum audiui I) exhibentem in collegio quodam methodum studia rite tractandi; II) explicantem singulas philosophiae partes, quas ipsius Introductio in philosophiam complectitur; quibus accesserunt lectiones in Compendium Metaphysicae, ad Theologiam applicatae, et collegium logico-practicum: III) tradentem lectiones theologicas in theologia thetica, polemica, morali et exegetica, nec non lectiones oeconomico-biblicas, et explicationes Librorum symbolicorum. IV) Interfui etiam ipsius collegiis examinatoriis et disputatoriis in b. I. F. Koenigii theologiam positivam, nec non in mataeologiae fanaticae recentioris compendium - - V) ne vero neque commilitonibus meis, neque mihi deesset occasio, aliquam historiae et rei litterariae notitiam nobis comparandi, ven. hic Praeceptor noster singulos libros e suppellectile sua litteraria nobis in collegio quodam peculiari inspiciendos exhibuit, et de cujuslibet libri scriptore, argumento, aliisque memoratu dignis differuit. Porro ad*
incre-

incrementa in studiis academicis capienda egregie mihi profuit S. R. Dn. Hermann. Christoph. Engelken - - Pependi ab ore hujus Praeceptoris mei dexterrimi, quum docuit theologiam theticam atque polemicam, quum explicavit et adnotamentis illustravit b. Mart. Chladenii institutiones exegeticas, quum tradidit historiam ecclesiasticam, duce cel. Ad. Rechenbergio. Grata quoque mente agnosco S. R. Dn. Joann. Joach. Weidneri - - singularem in me favorem - - ex cujus Praeceptoris mei ore facundissimo in collegiis examinatoriis et disputatoriis non parum me profecisse, gratus profiteor. Nec silentio mihi praetermittendus est Dn. M. Matth. Henr. Eggerdes - - cujus solidam in homileticis manuductionem grato etiam pectore agnosco. Operae pretium esse, existimavi, bona fide hic indicare, quibus in studiorum meorum curriculo usus sim ducibus, et quoniam ipsorum labores mihi potissimum profuerint. Hoc ipso enim Praeceptoribus meis grati animi monumentum erigere, et ipsorum in me merita publice praedicare constitui. Utinam impressa tantae sedulitatis pietatisque vestigia legerent, quotquot in Academiis degunt, praesertim sacrarum litterarum studiosi!

Qui autem bene didicit, videtur, qui deinceps alios doceat, dignus esse. Certe b. KAEMPFERVS prae multis Doctoris et honoribus et privilegiis dignus judicatus fuit. Hinc A. O. R. *MDCCCXXVI*, Decano atque Promotore Viro, quem supra laudavi, Magnifico et de regimine academico hodie singulariter merente, qui tum Phil. pract. Professor fuit, summos in Philosophia honores consequutus est. Ad gradum autem Doctoris Theologi, quum rationes ita ferrent, anno demum *MDCCCLIX*. die x April. adscendit, Decano et Brabeuta Viro laudatissimo, b. FR. ALB. AEPINO. Praecipuam vero dignitatem in eo quaerendam Vir beatus censuit, si eruditione tua aliorum studiis inservias: itaque inservivit.

In gerendis quoque muneribus, dirigente Numine ipsi delatis, tanta ejus virtus emicuit et fidelitas, ut adpareret, quantum posset conjuncta cum pietate doctrina atque prudentia. Obiit A. O. R. *MDCCCLXXXV*, munus Professoris Senatorii, et Philosophi, sollemni ritu, et habita oratione inaugurali *de metaphysica accusata quidem, sed culpa vacante*, die vii Julii introductus. Atque nubes est testium, fidem doctoris sui pleno ore laudantium. A. R. S. *MDCCCXXXIX*. electus est Ecclesiastes coetus maximi mariani, et die viii April. benedictione publica ad sacrum munus inauguratus. Egit jam, ut solent solertissimi quique divini verbi praecones, et fidi dispensatores arcanorum divinorum: neque tamen academica neglexit. Quanta prudentia res Academiae moderatus est, quum per semestre brumale *MDCCCLVII* et *XLVIII* munus Rectoris sustineret! Quoties ampl. Philosophor. Ord. Decanus fuit; fuit autem quinqvies: toties rationibus, juribus, commodis nostris summa prospexit dexteritate. Quum essent, qui honores philosophicos ambirent, probe judicavit eos, nec nisi, quorum virtus et eruditio praemia digna mereretur, praesentavit,

tavit, ornavit. Ornavit qvippe, et Philosophiae Doctores, rite creavit DNN. Georg. August. Detbardingium, Rostochiens., Ioann. Frid. Berg, Megapolit., Dieteric. Samuel. Wolffradt, Rostoch., Andr. Christian. Petersen Rostoch., Ioann. Valentin. Witte, Megapolit., Birgerum Liedberg, Svecum, Bernh. Nic. Wentin, Pomeranum, Ioann. Frid. Crull, Rostoch., Petrum Stockmann, Svecum, Ionam Liedberg, Svecum, Ioann. Christian. Eschenbach, Rostoch., Ioann. Georg Luger, Güstrovienf. Georg. Godofred. Volland, Thuringum, Franc. Vdalric. Theodos. Aepinum, Rostoch., Georg. Vit. Henr. Niehenck, Rostoch., Wenceslaum Ioann. Gustav. Karsten, Megapolitanum. Qvi viri qva dignitate jam ante conspicui fuerint ex parte, aut ad qvod honorum dignitatisqve fastigium deinceps maximam partem adscenderint, non opus fuit addere, qvum sint celebratissima illorum nomina,

Vtilitatis etiam publicae Beatus noster studiosus fuit, ut si quis alius. Recensenda hic in primis scripta, qvibus inclaruit, orbique erudito, atqve etiam aliis profuit.

Anno MDCCCXXII, Praefide Theologo b. m. D. HERMANN. CHRISTOPH. ENGELCKEN, ventilandum exhibuit *Pensum IV laborum catechetico-symbolicorum circa catechismum Lutheri, praefertim majorem.*

Anno MDCCCXXX, rationem habiturus sollemnium, ob exhibitam duobus ante saeculis augustanam confessionem, institutorum, proprio Marte elaboravit *Dissert. theol. de usu terminorum ecclesiasticorum, e doctrina de mysteriis divinis non eliminando* Praefide b. D. FRANC. ALBERT. AEPINO defensam.

Sub ipsius Viri beati praefidio ventilatae sunt

Anno MDCCCXXXIV *dissert. historico-critica de litteris atqve punctis in Scriptura V. T. hebraicis*, Respondente Io. Daniel Livonio, Baddendico-Megapolitano.

Anno MDCCCXXXVI *dissertatio philosophica, quaestionum metaphysicarum bigas sistentem*, Auctore et Respondente Joann. Joach. Spalding, Tribes. Pomerano.

Anno MDCCCXXXIX *dissertatio critica de origine atqve indole τὸν κερὶ et chetibb* Auctore et Respondente Dieteric. Samuel. Wolffradt, Rostoch.

Anno MDCCCXLII *dissertatio critica de litteris, vocalibus, et accentibus in Scriptura V. T. hebraicis*, Auctore et Respondente Andr. Christian. Petersen, Rostoch., postea Diacono ad aed. Jacobi, jam ob egregia merita electo Archi Diacono.

Accessit Anno MDCCCXLIX *disputat. inaugural. theologico-exegetica, Modum Praedicationis Paulinae per exegetin dicti I Cor. II. 2. 4. 5. sistens*, quam ipse solus defendit.

Program-

Programmata ab eo scripta et publicata sunt sequentia:

Vnum, qvo ad celebrandum natalem Serenissimi Ducis, Domini CAROLI LEOPOLDI, Ducis t. t. regnant. megapolit. glor. mem., audiendamque orationem suam de vigili Principum cura, religionis commodum promovente A. c1010ccxxxv invitavit.

Tria festivalia, qvum Rectoratum academicum gereret,

- I) in festo nativitatis Christi *de tempore adventus Messiae, ex quibusdam V. T. vaticiniis indicato.*
- II) passionale, *meditationes quasdam passionales exhibens.*
- III) in festo paschatis *de praecipuis quibusdam resurrectionis Christi fructibus.*

Duplici programme funereo Jdem Rector

- I) Publicum virtutis et eruditionis monumentum posuit Viro qvondam Jllustri, Dn. *Georg. Dethardingio*, Augustiss. Dan. Regis Consiliar. Justitiae et Consistorii, Prof. primum rostock., post hafniensi.
- II) Viri qvondam pl. Reverendi, Dn. *Joach. Henr. Burgmanni* aedis parochialis apud Gustavovienses Pastoris meritissimi exuviis parentavit.

Plagulis significatoriis in Megapoli publicis tria pensa, pluribus lectoribus grata atqve probata, inseruit, exponens

1751. *Von dem israelitischen Jubel-Jahr; 1753 von dem papistischen Jubel-Jahr; 1755 von dem elenden Zustande der päpstlichen Kirche vor der Reformation.*

Propositum, subsequenti tempore etiam de jubilaes ecclesiae evangelico-lutheranae agendi, pro dolor! mortalitate Viri b. interceptum est.

Collegit idem utilissimum juventuti libellum, eumque inscriptum: *Gott geheiligte Andachten, welche in herzlichem Gebetern zu Gott gerichtet, und zum Gebrauch der Schul-Kinder zusammen getragen sind.* Prodiit Rostochii 1747.

Accessit alius, itidem destinatus publi scholasticae, et inscriptus: *Die Unterweisung der Jugend zur Erkändnis der Wahrheit, und Uebung der Gottseeligkeit, in einem kleinen Schulbuche dargestellt.* Rostock, 1753.

Habes KAEMPFERVM, at nondum totum. In vitae suae, quam saepius commemoravimus, descriptione haud obiter, quam benigne sibi fecerint patroni, ipse sibi, atqve etiam aliis commemorat. Neque enim grati animi laudem in se requiri a quoquam unquam passus est. Sed et ipse gratiam meruit, et alios, quibuscumque rebus posset, auxit ac honestavit. Nemo ei humanitate

nitare praefendus fuit , affabilis erat , comis , gratusque omnibus : id quod testatur desiderium , mortem ejus consequutum.

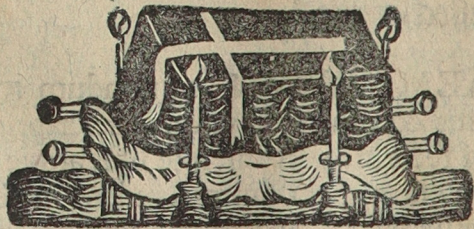
Flebilior autem occidit nulli , quam Matronae honestissimae , omnibusque virtutibus , quae sexum suum ornant , ornatissimae , Dominae CHRISTINAE CHARLOTTAE WOLFFRADTEN , inde ab anno MDCCCXXXV toro ipsi sociatae. Non enim poterat non amatissimus esse , qui amantissimus semper maritus erat. Neque tamen leniori adfectu luget virtuosissima Virgo , CATHARINA MARGARETA CHARLOTTA , tamquam pignus amoris conjugalis , anno MDCCCXXXVIII a Deo data. Decessit enim parens quis ? qui mirifice amavit , quis ? qui tamen non indulgenter educavit , quis ? qui prospexit , ut , quoad viveret , semper impensius amare posset. Dolemus Orbatarum vicem , DEVMque O. M. precamur , ut illum , quo adhuc conflictantur , luctum atque dolorem pia mente superent , nullae dubitantes , fore , ut rursus obtineant tranquilliora.

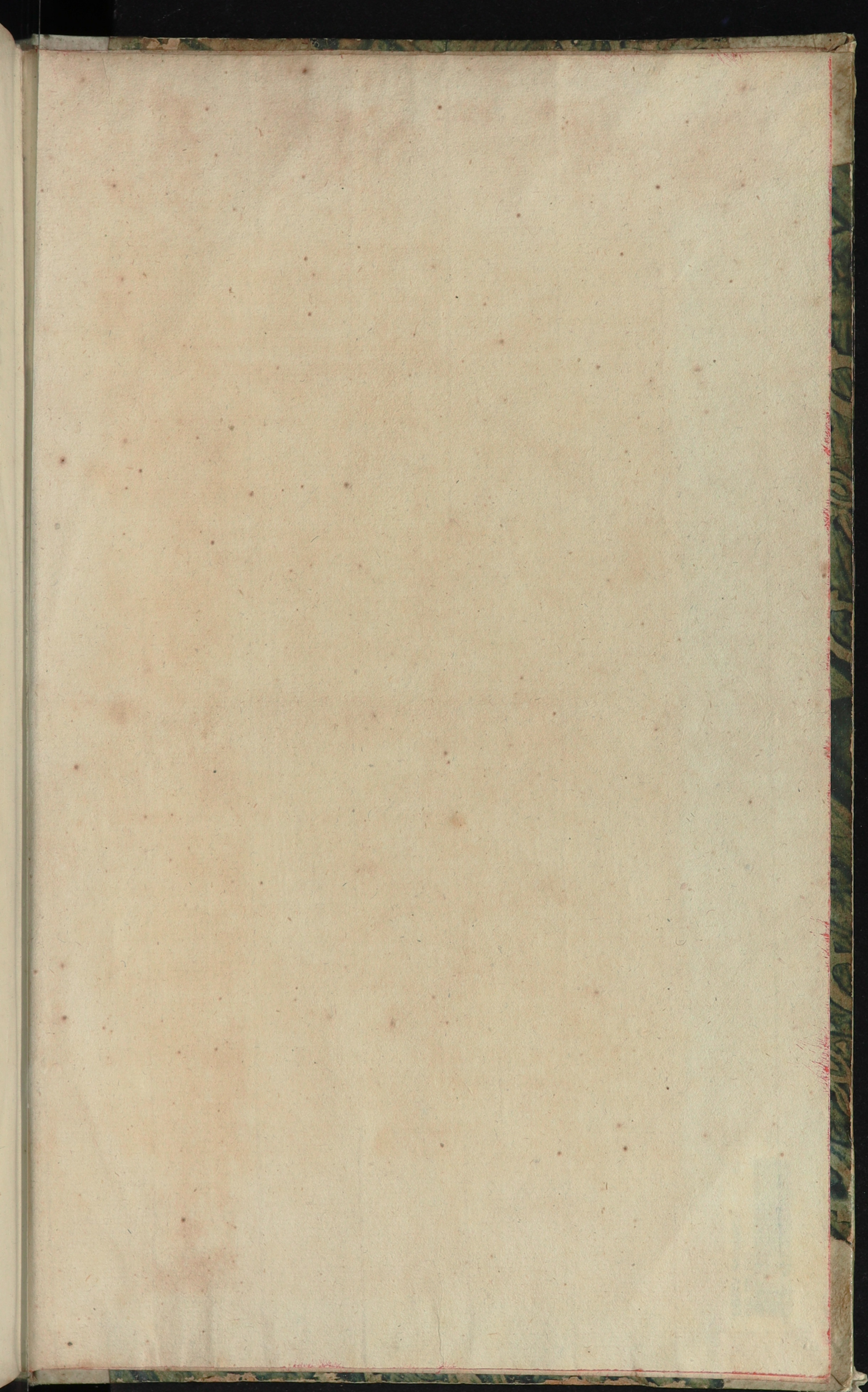
Quem autem desideramus Virum , ei iam pie quoque gratulamur : felix ille in obitu fuit. Est genus victoriae in bellis anticipem pugnam declinare posse. Hic sine multo luctamine vere , et ratione non una vicit , ac de morte triumphat ; quumque in vita sua praeclarum certamen , certamen illud fidei , certaverit , vitae fideique cursu absoluto , brabeum obtinuit. Omnes atque singulos , praesertim bonos , rogamus , ut *Characterem* , quem ob oculos posuimus , *Kaempferianum* commendatum sibi habeant , pieque in animo signent.

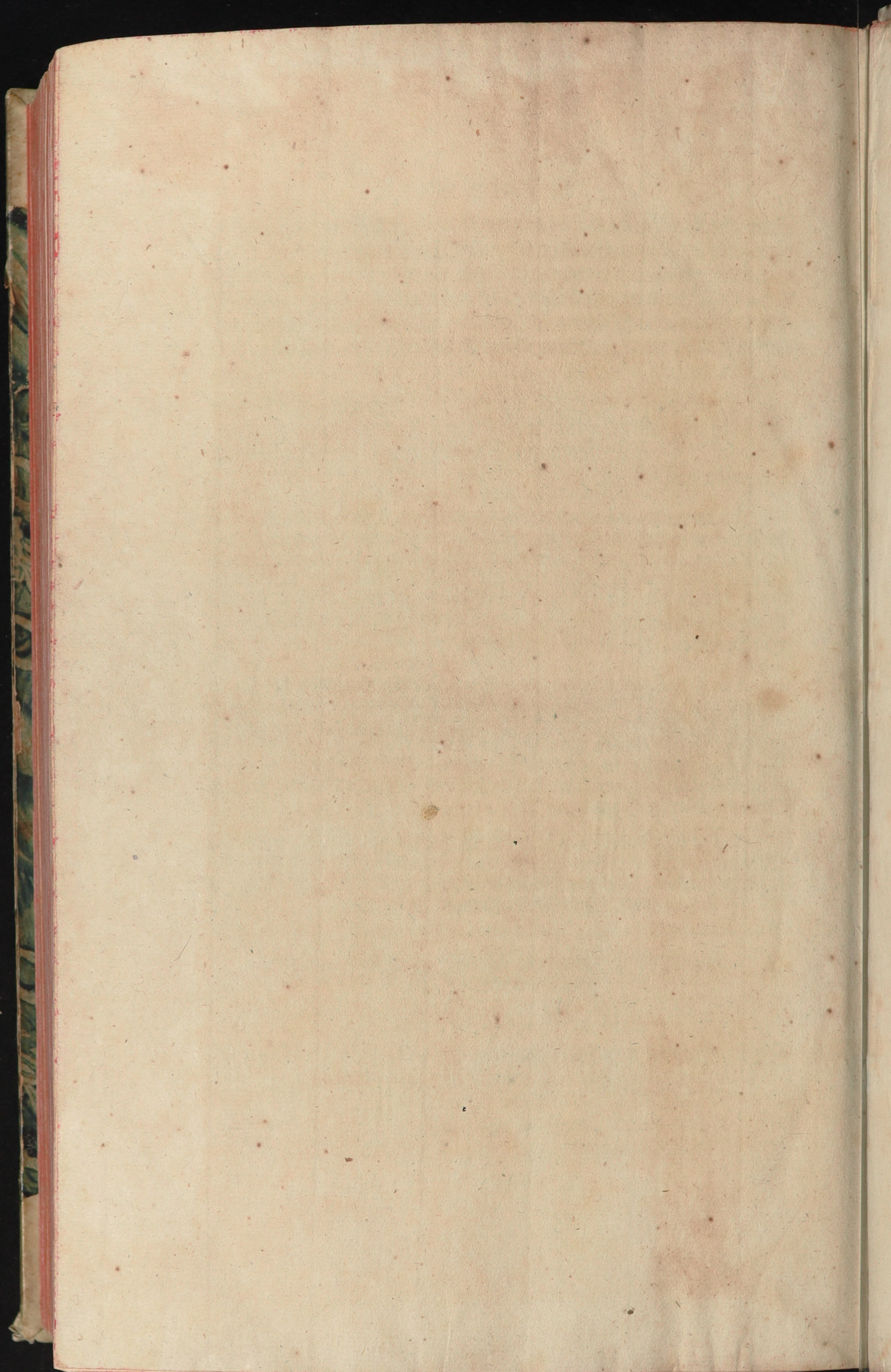
P. P.

SVB SIGILLO FACULTATIS PHILOSOPHICAE,

A. O. R. MDCCC LV. DIE XV JUNII.

ertia denique ratio luctaminis morientium ea est, qua illud
viores circumstantias et incommoda mortis referetur.
idem quum ex merito ad unum omnibus immineat: ea
est circa exitum hominum e vita providentia Numinis et
ut exclames: *Sane tu is Deus es, qui te occultes, Deus* *Jes. XLV.*
n, servator! Quemadmodum enim Jacobus, patriarcha, *15.*
vo obviam procedens, duo agmina disposuit, quorum al-
x mente ejus meticulosa, duriora fata expectare, alterum
debebat: ita disponente, vel indulgente Numine sapien-
magna morientium pars luctamen illud elabitur. Fidem
it experientia: simul tamen distincte significanda res erit.
o quidem luctamen morientium de eo interpretandum,
pori accidit; deinceps de eo, quod menti. Haud leve
se spectata, malum passionis est: poena est peccati, quo
vius, nihil foedius, nihil omni punitione dignius: hinc
poris gravioribus adfectibus, doloribus, cruciatibus mors
t, oportet. Bene tamen multos tam placide diem obire

relatum legeris, ut ipsorum mors non lucta, sed
a mortis imago sit: neque se mori sentiunt. Tri-
turali constitutioni, e. c. marasmo senili; tri-
jus omnino finis secundarius est, facere ad bene
es animo fortiori, et ad mala minora facile se
nen ad causas ejusmodi naturales respiciendum,
miranda providentiae divinae ne praetereamus,

amen est, quod in animo decumbentium et mo-
idem nec unius generis. Saepius mentem subit
valescens ita turbat eam atque infestat, ut sit ipsa
ulentior. Eo gravior fit lucta, quo magis non-
amen evitari nequit: et, ut multa paucis com-
midium adducuntur. Pari ratione tentat amor *Job. XV III.*

naturalis, ut, si fieri posset, et sanctissimi quique *14.*
nadmodum d. Paulus superindui, quam exui, *2 Cor. V. 4.*
atque praestans donum Dei vita est, quam con-
tum abest, ut in vitio ponendum, ut potius et
am fit. At quum, in ipsa necessitate debitum
nimia est modumque excedit vivendi cupiditas,
nos armat, nosque cogit, ut cum ipsa necessitate
nisereque animum torqueamus. Porro valedi-
micis, propinquis, conjugis, liberis: hinc illae la-
vissima iterum lucta adest, praesertim, si quis
vivere adhuc illis, aut, si hi nimium ament. In-
aliae curae: non enim omnia tango. Graviter
men regis Ezechiae, quod stilo recitativo, seu
mortem annunciatam ejulantis, et deinceps ob-
ovantis, divinus vates, Esaias descripsit. Sed *Jes.*
m omnibus ita luctandum fit. O! quantus ipso *XXXVIII.*
cerbissime licet pereuntium, quantus et piorum *10. seqq.*

B

aliorum

